

Ja s'han comptabilitzat més de 250 morts i centenars de desapareguts per les inundacions i esllavissades desencadenades per les fortes pluges que es van concentrar la nit de divendres 31 de març a la ciutat de Mocoa, en la província del Putumayo, al sud-oest de Colòmbia. S'hi van desbordar tres rius, i les esllavissades de fang i pedres van agafar a la gent a la nit a les seves cases i causant danys molt greus.

REFLEXIONS A PARTIR DE LA CATÀSTROFE DE MOCOA, COLOMBIA

Que els arbres del canvi climàtic no ens tapin el bosc de la mala gestió territorial

El propassat dissabte, en unes declaracions recollides pel diari colombià *El Heraldo*, el responsable de Nacions Unides a Colòmbia va dir: *"El cambio climático provoca "resultados tremendos" en los desastres naturales como la avalancha en Colombia que mató a más de 200 personas, y las emergencias por fuertes lluvias en Ecuador y Perú"* en una entrevista.

És evident que les intensíssimes pluges que van provocar les torrentades de fang, roques i arbres que van destruir una bona part de la ciutat de Mocoa han estat degudes a un fenomen meteorològic molt sever que pot ser atribuïble al canvi climàtic. Però els efectes catastròfics sobre la població NO s'haurien donat si les edificacions on vivien les víctimes no haguessin estat construïdes en les zones inundables de rius i torrents.

Està clar que en aquests moments l'atenció prioritària s'ha de centrar en l'atenció de l'emergència. Cal enfocar-la en els afectats i a les famílies de les víctimes. Però no podem esperar massa per reflexionar sobre els errors en la gestió i planificació del territori, especialment en la no consideració de les zones exposades als riscos naturals a l'hora d'edificar i construir infraestructures.

A casa nostra, al nostre país, encara que les condicions de vulnerabilitat social i estructural enfront dels fenòmens naturals siguin diferents, no estem exempts d'aquesta problemàtica. Recordem els efectes dels darrers temporals a la costa mediterrània; o de les inundacions a la població d'Agramunt el 2015; o de les freqüents rierades al Maresme, només per citar alguns casos.

L'informe RISKCAT sobre els riscos naturals a Catalunya, presentat el 2008, ens diu que el 15% del sòl urbanitzable a Catalunya està en zona inundable. Es tracta d'àrees on les edificacions ja estaven construïdes abans de la normativa actualment vigent que prohibeix edificar en zona inundable. La principal feblesa en la bona gestió d'aquests riscos naturals la trobem en els errors o en la manca de decisions adequades en relació al territori, a l'urbanisme i a les infraestructures. Durant moltes dècades no es va considerar ni en la planificació territorial, ni en l'urbanisme, el factor d'exposició al risc.

És evident que malgrat el bon coneixement científic i tecnològic que tenim, en mitigació de riscos naturals no ho seguim fent prou bé. Segurament hem d'explicar millor a la societat en conjunt i als nostres dirigents polítics en especial que cal invertir molt més en prevenció. Prevenir no és car, reconstruir ho és molt més; i les pèrdues de vides humanes són irrecuperables.

Ho deia fa uns mesos a propòsit de l'allau dels Apenins, a Itàlia, i del temporal de llevant a la costa i, ara hi torno a insistir encara amb més força: “Les administracions han de tenir clar que les polítiques preventives són indispensables per mitigar el risc. I, per això, cal prendre decisions fermes i valentes”.

Joan Manuel Vilaplana; coordinador del Grup de Recerca RISKNAT de la UB i membre de l'Observatori del GeoRisc del Col·legi de Geòlegs de Catalunya.

Barcelona, 4 d'abril del 2017